

D

ДИЗАЙН, ДИЗАЙН-ОСВІТА

УДК 7.05:061

Борисов Ю.Б.

Черкаський державний технологічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІЛКИ ДИЗАЙНЕРІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ

Борисов Ю.Б. Перспективи розвитку спілки дизайнерів України в контексті становлення національного дизайну. У статті констатується, що в країні крім громадської організації – «Спілка дизайнерів» (СДУ), жодна структура проблемами дизайну не займається. Структура самої СДУ сьогодні не в повній мірі відповідає вимогам часу. Тому пропонуються певні зміни пріоритетів, напрямків роботи і оновлення структури СДУ. Серед пріоритетів – зміна психології членів Спілки; організація бізнес-проектів. Напрямки роботи: PR, публічна діяльність; виставкова діяльність; робота з владою; міжнародні зв'язки; створення групи для професійного спілкування в соціальній мережі інтернет.

Ключові слова: Спілка дизайнерів України, успіх, мотивація, перспектива.

Борисов Ю. Б. Перспективы развития Союза дизайнеров Украины в контексте становления национального дизайна. В статье констатируется, что в стране кроме общественной организации – «Союз дизайнеров» (СДУ), ни одна структура проблемами дизайна не занимается. Структура самой СДУ сегодня не в полной мере отвечает требованиям времени. Поэтому предлагаются определенные изменения приоритетов, направлений работы и обновления структуры СДУ. Среди приоритетов

– изменение психологии членов Союза; организация бизнес-проектов. Направления работы: PR, публичная деятельность; выставочная деятельность; работа с властью; международные связи; создание группы для профессионального общения в социальной сети интернет.

Ключевые слова: Союз дизайнеров Украины, успех, мотивация, перспектива.

BorISOV Y. Development prospects of the Union of designers of Ukraine in the context of establishment of the national design. This article tells about the problems of the design in Ukraine. Public organization the Union of Designers is the only one organization in the country which is occupied with this problems. But the structure of this organization doesn't meet requirements of time today. There are propositions about the changes of the priorities, the directions of activity and the renovation the structure of the Union. Principal priorities are change psychology the members of the Union, organization the business projects. The directions of activity are PR, publish activity, exhibitions, the work with State power, international relations, creation social internet.

Key words: The Union of Designers of Ukraine, success, reasons, respective.

Постановка проблеми. Ситуація, яка склалася з дизайном в Україні, дуже засмучує і вимагає проведення певних змін. Відсутня нова концепція або державна програма розвитку національного дизайну, не проводяться акції державного значення. Жодна державна структура, жоден чиновник не займається проблемами розвитку національного дизайну. Єдина структура, яка займається проблемами дизайну в Україні – це громадська організація «Спілка дизайнерів України» (СДУ). На жаль, в теперішньому вигляді і вона не відповідає вимогам часу, не знайшла свого місця в сучасному суспільстві і потребує певних структурних змін та реорганізації роботи.

Аналіз існуючих досліджень і публікацій показав відсутність систематичних досліджень щодо вивчення проблем становлення і розвитку дизайну в Україні в останні 10 років, як однієї з важливих складових, що впливає на створення конкурентоспроможного національного продукту, що, в свою чергу, забезпечує економічну безпеку країни. Тому **мета даної публікації** полягає в тому, щоб врахувати існуючий досвід і визначити основні завдання, що стоять перед СДУ у розвитку і популяризації національного дизайну, намітити напрямки діяльності і вже для їх вирішення провести роботу зі створення нової структури.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами. Напрямок дослідження проведено згідно плану науково-дослідної роботи Черкаського державного технологічного університету. Робота виконана в рамках реалізації Постанови Кабінету міністрів України № 37 від 20.01.1997 "Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфери".

Надійшла до редакції 08.10.2013

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на усі ті завдання, що прописані в статуті СДУ, головною ідеєю існування Спілки є покращення благополуччя й достатку її членів. Люди об'єднуються, щоб жити краще, допомагати один одному, лобювати свої, в даному випадку, професійні інтереси. На сьогодні, на жаль, «державу» дизайн не цікавить, промисловість в повній мірі не працює, як наслідок – відсутній попит на дизайн продукції вітчизняного виробництва. Спілка не користується авторитетом в державних органах і не впливає на хаотичні процеси, які в відбуваються в країні з дизайном. Тому найперше завдання, яке стоїть перед СДУ, перед усіма його членами – підняти авторитет СДУ до гідного рівня.

Але для реалізації амбітних планів потрібно вирішити кілька проблем. Насамперед, потрібно змінити психологію самих членів СДУ. Замість споживацького ставлення до організації повинна з'явитися психологія успіху. Через застарілі звички, виховання, ментальні особливості значна частина українських дизайнерів відноситься до Спілки і до держави із споживацькими намірами: забезпечення майстернею, замовленнями, матеріальною допомогою, видання журналу тощо. Але хто це буде робити, де все це взяти? Держава, як це було при радянській владі, з певних причин, не допомагає. Зникла система пільг. Структури типу «Фонду», не мають мотивації, а тому і перспектив. Приватний підприємець працює краще і більш ефективно. Поняття «держзамовлення», яке прописано в Законі «Про творчі спілки» існує лише на папері, не існує механізмів його реалізації. Тільки від самих членів СДУ залежить їх статус і добробут.

Тому **першим** завданням для СДУ стає принципова зміна старої споживацької, пасивної психології і впровадження в життя нової психології – психології активної і успішної людини (успішного дизайнера). Механізм реалізації такої ідеї дуже простий. Починати потрібно з прийому до Спілки дизайнерів. Одним з головних критеріїв прийому повинен стати соціальний статус претендента на вступ: наявність успішних реалізованих проєктів, перемоги у конкурсах, відповідний рівень портфоліо – все, що підкреслює його успішність і активність як дизайнера. Цікавою ідеєю може бути створення «Кодексу» дизайнерів де (навіть в довільній (можливо в жартівливій) формі) описати основні вимоги до сучасного дизайнера, від зовнішнього вигляду до норм поведінки. Напевно, потрібно значно збільшити вступний внесок.

Активніше потрібно проводити роботу з молодими і успішними дизайнерами, які, на жаль, не бачать переваг від членства в СДУ. Тут виникає **друга** проблема, яку потрібно вирішити – мотивація бути членом СДУ. Вона має велике значення, як для молоді, так і для діючих членів Спілки. Багато успішних працюючих дизайнерів знаходяться поза межами Спілки і не мають прагнення до вступу в СДУ. Питання мотивації є головним на сьогоднішній день, без його вирішення ми не отримаємо діючої структури.

Третя проблема, над якою потрібно працювати для оновлення СДУ – діяльність Спілки повинна допомогти його члену стати максимально затребуваним

на ринку праці, а тому матеріально незалежним (економічна складова). Вона займає важливе місце серед пріоритетів роботи Спілки – потрібно заробляти гроші. Спілка (як структура) повинна забезпечувати себе, фінансувати свою статутну діяльність (акції, виставки, гранти тощо) і допомагати своїм членам (фінансова, юридична допомога). Саме членство у Спілці повинно мати значення в системі оцінки вартості праці дизайнера, де мають враховувати, окрім цього, рівень освіти, участь у виставках. Членство у Спілці має стати гарантією якості.

Для підняття статусу СДУ потрібно провести роботу за наступними напрямками:

- PR, публічна діяльність;
- виставкова діяльність;
- робота з владою;
- міжнародні зв'язки;
- створення групи для професійного спілкування у соціальній мережі інтернет;
- залучення популярних нині напрямів дизайну (моделювання одягу, ландшафтний дизайн);
- нова структура (зокрема організація роботи юридичного відділу).

Актуальною проблемою Спілки є також відсутність публічної діяльності. Без активної позиції СДУ неможливо підняти її статус. В цьому напрямку потрібні заходи на кшталт:

- участь в усіх акціях, що стосуються дизайну і проводяться в Україні. Вивчити, а у разі їх відсутності знайти механізми залучення СДУ до таких акцій;
- організація телевізійної програми про дизайн, яка популяризує діяльність дизайнера;
- участь і організація грантів;
- розробка ролику Спілки з пропагандою ідей дизайну та представленням усіх регіонів країни, тезовим озвученням основних засад діяльності СДУ;
- організація і проведення заходів по соціальній рекламі (наприклад, соціальний плакат).

Підвищеної уваги вимагає одне з головних завдань – виставкова діяльність. Шляхом проведення різноманітних виставок, конкурсів і культурних акцій досягається головна мета Спілки – популяризація дизайнерської діяльності, підняття престижності професії, просвітницька діяльність в галузі дизайну. СДУ має не тільки організувати свої виставки, а й приймати участь на правах співорганізатора у всіх виставках з дизайну, що проводяться в Україні. Механізми реалізації такої ідеї можуть бути різними – від матеріального заохочення (призи, премії) до пошуку шляхів адміністративного тиску. У результаті успіху такої діяльності можливим стане реалізація ідеї держзамовлення. Окрім чисто іміджевих завдань, виставкова діяльність має економічний підтекст: вона позитивно впливає на формування цивілізованого ринку дизайнерських послуг і на зростання попиту на дизайнерський продукт. Виставки мають виховувати потенційних замовників дизайн-продукту. Освічена людина в більшій мірі є потенційним замовником, ніж людина, яка дизайн ставить на останнє місце.

Як відомо, з владою потрібно працювати. Але до влади потрібно йти з конкретними пропозиціями. Це

мають бути окремі дизайн-проекти або дизайн-ідеї, це також може бути і «Програма розвитку національна дизайну». Одна з можливих ідей, наприклад, розробити державну програму освіти в сфері ландшафтного дизайну для чиновників, яка включатиме в себе: курс лекцій, де звертається увага на дизайнерську складову при формуванні міського середовища, розроблено типові варіанти вирішення окремих елементів міського середовища, організовано мобільну експертну групу фахівців для розробки пропозицій в галузі ландшафтного дизайну міст, проведення конкурсів на краще місто, в містах – вулицю, двір тощо. Ця програма повинна мати теоретичну складову – концепцію, нормативно-правову базу, набір заходів, чіткий механізм реалізації, кадрове забезпечення, визначені терміни, бюджет. Можливі структурні пропозиції щодо виконавчих органів місцевої влади (посада дизайнера міста в управлінні архітектури і містобудування).

Важливою є і міжнародна діяльність Спілки. Контакти з колегами за кордоном повинні допомогти перейняти досвід і напрацювання сусідів, знайти нові напрямки і форми роботи в Україні (та сама система організації міського середовища), ознайомитися з формами дозвільної системи, яка існує за кордоном, і виступати з законодавчою ініціативою. Якщо на державному рівні це питання ще не є актуальним, то в межах структури СДУ можлива і потрібна штатна одиниця по впровадженню закордонного досвіду в дизайнерську практику в Україні.

На часі є ідея створення фахового видання в галузі дизайну. І якщо через брак коштів її вирішення в поліграфічному варіанті поки що викликає сумніви, то в електронному вигляді може бути реалізовано. Електронний журнал має стати частиною фахової соціальної мережі, яка має організуватися для спілкування дизайнерів, щодо розробки стратегії і тактики діяльності СДУ, формування нової еліти. «Дизайнерська мережа» надасть сучасного забарвлення діяльності СДУ.

В плані посилення іміджу успішної організації потрібно залучити до членства у Спілці найуспішніших представників дизайнерського цеху – українських модельєрів, які в більшій мірі ніж інші нагадують про існування дизайну, і меншій мірі (ніяк) не представлені в СДУ. Необхідність створення потужної секції моделювання вже давно є актуальною. Актуальним також є вивчення можливості залучення до Спілки фахівців з ландшафтного дизайну.

Для виконання вищезгаданих поставлених завдань потрібно провести певні зміни в структурі СДУ. Повинні з'явитися:

- госпрозрахункова (комерційна) юридична служба, завданням якої є допомога у вирішенні, наприклад, питань авторського права, юридична допомога членам організації;
- економічний підрозділ (забути про державну допомогу);
- відділи виставкової і міжнародної діяльності;
- редактор журналу і професійної групи у соцмережі.

Висновок. Існування Спілки дизайнерів України дуже важливо для нашої країни. Мережа осередків Спілки надає можливість ефективного впровадження в життя ідей дизайну. У разі появи нової концепції розвитку національного дизайну, СДУ має стати інструментом її реалізації. Саме в Спілці зосереджені фахівці і науковці, які спроможні розробити таку концепцію.

На жаль, на сьогодні без сторонньої допомоги важко кардинально змінити існуючий стан справ. Як один з варіантів може бути допомога національно свідомої, освіченої людини, яка переймається майбутнім своєї держави.

Напрямок подальших досліджень пов'язаний з аналізом проблеми становлення і розвитку ландшафтного дизайну в Україні.

Література:

1. Закон України від 07.10.1997 року № 554/97-ВР. «Про професійних творчих працівників та творчі спілки».
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.1997 № 37 «Про першочергові заходи розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промислового комплексу, об'єктах житлової, виробничої та соціально-культурної сфери».
3. Статут Спілки дизайнерів України від 25.03.2011 року.